

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce **P. R.**, zastoupeného JUDr. Františkem Horákem, advokátem se sídlem Prostějov, nám. T. G. Masaryka 202/24, proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 118/16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze dne 21. 2. 2022, č. j. 10 A 60/2021-99,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Františku Horákovi **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **6.800 Kč**. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 19. 4. 2021, č. j. 10.01-0000169/21-002, kterým nebyl žalobci dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii určen advokát k poskytnutí bezplatné právní služby v blíže specifikované právní věci, neboť žalovaná dospěla k závěru, že stěžovatel

tento institut nadužívá. Současně s podáním žaloby požádal žalobce městský soud o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Usnesením ze dne 29. 7. 2021, č. j. 10 A 60/2021-49, městský soud žalobce osvobodil od soudních poplatků v rozsahu 50 %, ve zbytku jeho žádost zamítl a zamítl také žádost o ustanovení zástupce. Krajský soud dovodil, že nejsou dány podmínky pro úplné osvobození od soudních poplatků, neboť žalobce je schopen obstarat si prostředky pro zaplacení soudního poplatku prací, přestože je pro něj její nalezení jistě obtížnější, ne však vyloučené. Na základě tvrzení žalobce o jeho pravidelných příjmech a výdajích vyhodnotil, že po zaplacení nezbytných výdajů zbývá žalobci měsíčně k dispozici částka okolo 3000 Kč, z níž může poměrnou část soudního poplatku uhradit. Žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů městský soud zamítl, neboť naznal, že takový postup nebyl nezbytný k ochraně stěžovatelových práv. Proti tomuto usnesení městského soudu podal stěžovatel kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 9. 12. 2021, č. j. 8 As 272/2021-30.

[2] Stěžovatel podal dne 3. 1. 2022 novou, blanketní žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů s poukazem na změnu svých poměrů, kterou doplnil podáními ze dne 20. 1. 2022 a ze dne 26. 1. 2022. Městský soud o této nové žádosti nerozhodoval a vyzval stěžovatele usnesením ze dne 31. 1. 2022, č. j. 10 A 60/2021-99, k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě 15 dní od doručení tohoto usnesení (žalobce bylo doručeno dne 3. 2. 2022).

[3] Městský soud usnesením ze dne 21. 2. 2022, č. j. 10 A 60/2021-99, řízení o žalobě s odkazem na ustanovení § 47 písm. c) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) ve spojení s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, zastavil, neboť stěžovatel nezaplatil soudní poplatek ve stanovené lhůtě, jejíž poslední den připadl na 18. 2. 2022. Městský soud konstatoval, že žalobcem uváděné nové skutečnosti neprokazují, že by u něj došlo od doby předchozí žádosti o osvobození od soudních poplatků k zásadní změně jeho poměrů. Stěžovatel uvedl, že došlo ke zhoršení jeho zdravotního stavu, stále je podrobován šetření, do něhož se zapojují další specialisté. Podle názoru městského soudu však žalobce nespecifikoval, v čem mělo jím tvrzené zhoršení zdravotního stavu spočívat, kdy k němu mělo dojít a jaký má vliv na posouzení jeho žádosti. K tvrzení žalobce, že trpí novými obtížemi, které však dosud nebyly diagnostikovány, městský soud uvedl, že z předložených lékařských zpráv, které měly doložit průběh stávající léčby, žádná zásadní změna žalobcova zdravotního stavu neplyne. Z posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Prostějov o invaliditě ze dne 24. 1. 2022, č. j. LPS/2021/2964-PV_CSSZ naopak vyplývá, že pokles jeho pracovní schopnosti je nezměněn a i nadále je invalidní v I. stupni. Již v předchozím rozhodování o osvobození od soudních poplatků přitom městský soud konstatoval, že tento důkazní prostředek považuje pro účely hodnocení možností žalobce opatřit si prostředky k zaplacení soudního poplatku prací za relevantnější, než předložené lékařské zprávy. Pokud jde o přeložené účtenky, kterými žalobce dokládal své běžné výdaje, městský soud uvedl, že důkladnější doložení jeho výdajů nelze považovat za novou skutečnost, neboť jeho povinností bylo doložit své výdaje již v rámci předcházející žádosti, k čemuž byl ostatně městským soudem vyzván. Podstatné přitom je, že žalobce touto cestou ani netvrdil zhoršení své finanční situace oproti dřívějšímu rozhodnutí.

pokračování

[4] Městský soud uzavřel, že žalobce se v nové žádosti omezil v podstatě pouze na obecné pojednání o svém zdravotním stavu a stávající životní situaci a ani předloženými doklady nekonkretizoval, v čem spočívá relevantní změna v jeho poměrech, odůvodňující osvobození od soudních poplatků. O této nové žádosti proto nerozhodoval samostatným usnesením, neboť opačný postup by vedl jen k opětovnému podávání nových žádostí o osvobození; poukázal přitom na fakt, že žalobce podal novou žádost bezprostředně poté, co zjistil, že jeho kasační stížnost proti usnesení č. j. 10 A 60/2021-49 byla Nejvyšším správním soudem zamítnuta.

[5] Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a e) s. ř. s.

[6] Stěžovatel především namítá, že jeho jedinými příjmy jsou invalidní důchod, příspěvek na bydlení a speciální příspěvek pro osoby se zdravotním postižením, přičemž z těchto příjmů hradí veškeré náklady na bydlení, stravu, léky a další výdaje; jeho měsíční příjem je tak beze zbytku použit na uspokojení základních potřeb. Nově stěžovatel doložil výdaje za měsíc říjen 2021. Nadto poukazuje na valorizaci invalidního důchodu a příspěvku na bydlení ke dni 1. 1. 2022 jako na nové skutečnosti; nově je také držitelem průkazu ZTP. Ve vztahu ke zhoršujícímu se zdravotnímu stavu stěžovatel poukázal na recidivující m., r. a p. a p., přičemž rezidua po m. a zákrocích na r. pro něj představují trvalá omezení. Nadto poukazuje na přetrvávající obtíže s d. Odkazuje také na lékařské závěry MUDr. Ch. a MUDr. I., které stěžovateli doporučují vyvarovat se fyzické i duševní zátěže. Na základě těchto nově uvedených skutečností se stěžovatel domnívá, že prokázal, proč si nemůže obstarat prostředky prací, a to ani ve formě přivýdělků. Na podporu svých argumentů odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu, a zejména pak na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2018, č. j. 25 Cdo 5393/2017-442, kde byla dle jeho názoru adekvátně řešena otázka změny poměrů v důsledku zhoršení zdravotního stavu.

[7] Dále stěžovatel namítá, že měl městský soud před vydáním usnesení o zastavení řízení *a priori* rozhodnout o jeho nové žádosti o osvobození od soudních poplatků (a ustanovení zástupce z řad advokátů). Stěžovatel v doplněních této žádosti uplatnil zcela nové skutečnosti, na jejichž základě došlo ke změně jeho poměrů. Nejednalo se tedy o mechanické opakování argumentů předchozí žádosti, jak tvrdí městský soud. Za této situace bylo povinností městského soudu o této žádosti řádně rozhodnout; pokud tak městský soud nepostupoval, dopustil se závažného procesního pochybení.

[8] Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k novému posouzení.

[9] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že jádro sporu spočívá v otázce procesního řešení situace, kdy dojde k opakování podání žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Od obecného pravidla, že musí být o takové žádosti rozhodnuto dříve, než soud řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastaví, je možné za určitých okolností odchytil. Tak je tomu právě v případě, kdy žadatel v nové žádosti neuvedl a neprokázal existenci nových skutečností, na jejichž základě doznaly jeho poměry oproti předchozímu hodnocení žádosti zásadní změny. Závěry městského soudu o

neexistenci těchto skutečností považuje žalovaná za správné a navrhuje, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

[10] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4 věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Namítá-li stěžovatel nedostatečné posouzení skutkového stavu v důsledku nesprávného vyhodnocení nově předložených důkazů prokazujících změnu jeho poměrů, je především třeba jej upozornit, že prokázání změny poměrů oproti předcházející žádosti o osvobození od soudních poplatků je výlučně na žadateli (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2021, č. j. 7 Afs 199/2020-81; rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

[13] Jak vyplývá ze soudního spisu, ohledně svých majetkových poměrů v rámci opakované žádosti doložil stěžovatel několik účtenek reprezentujících jeho výdaje v měsíci říjnu 2021. Stěžovatel nicméně netvrdil, že by se jeho výdaje jakkoli zvýšily, respektive že by se zásadně změnila jeho finanční situace oproti dříve tvrzeným skutečnostem. Nadto, jak správně konstatoval městský soud, se jedná o skutečnosti, které měl stěžovatel doložit již v řízení o původní žádosti, k čemuž byl městským soudem v přípisu ze dne 30. 6. 2021 vyzván. Pokud poukazuje stěžovatel na valorizaci svého invalidního důchodu a příspěvku na bydlení jako na nové skutečnosti, nemůže se logicky jednat o okolnosti, které by zapříčinily zhoršení jeho majetkových poměrů, naopak svědčí spíše o opaku.

[14] Ve vztahu ke zhoršení zdravotního stavu stěžovatel uvedl, že je nově držitelem průkazu ZTP. Jak vyplývá ze soudního spisu, byl stěžovatel držitelem průkazu ZTP na základě rozhodnutí Úřadu práce České republiky ze dne 29. 6. 2020, č. j. 119882/20/PV v období od 1. 6. 2020 do 31. 12. 2021, tedy již v době rozhodování o jeho o původní žádosti; nejde tak o novou skutečnost, která by měla být nyní zhodnocena. Tvrzení stěžovatele, že se v případě recidivujících atak m., obtíží s r., p. a p. jedná o nové skutečnosti, rovněž nelze přisvědčit. Tyto zdravotní komplikace namítal stěžovatel již v rámci původní žádosti, přičemž ani z předložených lékařských zpráv nevyplývá, že by došlo k jejich zhoršení, neboť počet atak je nezměněn a k další operaci nedošlo. Obdobně doporučení lékařek MUDr. Ch. a MUDr. I. se shodují s jejich doporučeními již dříve uplatněnými a nevypovídají o zásadní změně stěžovatelova zdravotního stavu. Stěžovatel rovněž namítá vliv opakujících se chronických i. a aktuálních problémů s l., jejichž diagnóza nebyla dosud stanovena. Z lékařských zpráv vyplývá, že se jedná o obtíže, pro které se stěžovatel léčí dlouhodobě, respektive opakovaně, jak ostatně sám zmiňuje v kasační stížnosti, a kterými trpěl již v době rozhodnutí o jeho původní žádosti. Z nového posudku o invaliditě pak vyplývá, že stěžovatel je nadále invalidní v prvním stupni s poklesem pracovní schopnosti o 35 %, jak správně konstatoval městský soud. Aktuální zdravotní stav stěžovatele tedy neměl vliv na změnu jeho pracovní schopnosti oproti stavu v době předchozího posudku. Konečně, ani odkaz stěžovatele na rozsudek Nejvyššího

pokračování

soudu č. j. 25 Cdo 5393/2017-442 není přílehlavý, neboť v předmětném řízení se jednalo o změnu poměrů dovolatele, která spočívala ve zvýšení stupně jeho invalidity z II. na III. stupeň a změně v rodinných poměrech v podobě rozvodového řízení, zániku společné domácnosti, změny v péči a výživě nezletilého dítěte a změny bydliště. Dovolatel tvrdil a prokázal změnu poměrů, což ale není případ stěžovatele, jehož tvrzená změna poměrů (pokud k ní vůbec došlo) zdaleka nedosahuje takové intenzity.

[15] Je tedy zřejmé, že stěžovatel v nové žádosti v zásadě pouze zopakoval svá původní tvrzení, která doplnil o dokumenty dokládající jeho současné příjmové poměry a aktuální zdravotní stav, které se však zásadně nezměnily; městský soud tyto stěžovatelem předestřené skutečnosti řádně zhodnotil a na jejich základě dospěl ke správnému závěru, že poměry stěžovatele se od předchozí žádosti o osvobození od soudních poplatků relevantně nezměnily.

[16] Co se týče námitky, dle které byl postup městského soudu nezákonný, nerozhodl-li o nové žádosti stěžovatele před vydáním usnesení o zastavení řízení, z ustálené judikatury tohoto soudu vyplývá, že ačkoliv obecně platí, že o žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví, má toto pravidlo i své výjimky. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodovat jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, a že žadatel doloží, že od doby rozhodování o jeho předchozí žádosti došlo k podstatné změně skutečností, jež byly pro posouzení předchozí žádosti rozhodující (viz například rozsudky ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008-65, a ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007-150). Problematikou opakovaných žádostí o osvobození od soudních poplatků se zabýval rovněž Ústavní soud v nálezu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09, č. 10/2010 Sb. ÚS, přičemž (ve vztahu k obdobné úpravě obsažené v občanském soudním řádu) dospěl k totožným závěrům. Ústavní soud výslovně připustil možnost, aby obecné soudy o opětovné žádosti o osvobození od soudních poplatků za uvedených podmínek nerozhodovaly samostatným rozhodnutím, ale vypořádaly se s ní až v odůvodnění usnesení o zastavení řízení. S ohledem na závěr uvedený v předchozím odstavci, je tedy zřejmé, že postup městského soudu byl zcela v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu.

[17] Na základě shora uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. *in fine* zamítl.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který byl ve věci procesně úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly; náhrada nákladů řízení mu proto nebyla přiznána.

[19] V řízení o kasační stížnosti byl stěžovatel zastoupen advokátem na základě usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2022, č. j. 3 As 78/2022-49. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený zástupce učinil v řízení o kasační stížnosti dva úkony právní služby, a to první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, a dále doplnění kasační stížnosti

[§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném pro posuzovanou věc (dále jen „advokátní tarif“)]. Za každý tento úkon náleží mimosmluvní odměna ve výši 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], a dále částka 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu]. Ustanovený zástupce není plátcem DPH (§ 14a advokátního tarifu), proto mu odměna nebyla o částku DPH navýšena. Celková výše odměny ustanoveného zástupce tedy činí 6.800 Kč. Tato částka bude JUDr. Františku Horákovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. března 2023

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu